

bi bila predstavljena otkrića i ostvarenja u raznim oblastima nauke i tehnike, kao što su svet elektronike, informatike, komunikacija, robotike, mašinstva, hemije, fizike, kosmologije itd.

Treći krug bi bio vezan za tematske izložbe, od istorijskih i retrospektivnih do aktuelnih i problemskih, a **četvrti** bi bio posvećen spoljnom delovanju MNT – predavanja, pokretne izložbe i sl.

Iako su zbirke muzeja tek u nastajanju, iako je buduća lokacija još uvek neizvesna, Muzej nauke i tehnike ne predstavlja danas samo kulu od hartije, već beleži iza sebe čitav niz postignuća.

U okviru Instituta tehničkih nauka SANU od 1987. godine, u vidu posebnog odeljenja, deluje stručni tim od 8 ljudi. U času osnivanja Muzeja iza ovog tima je stajao čitav niz značajnih akcija. Na primer, postavljena je mreža poverenika Muzeja koji će se baviti otkrivanjem objekata koji bi mogli biti od interesa za istoriju nauke i tehnike na prostoru Republike, a radi se i na razvoju najsavremenije tehnike njihove muzeološke obrade. Preduzeto je organizovanje depoa, biblioteke, videoteke naučno-tehničkih filmova, fonoteke čiji je zadatak da obezbedi snimanje intervjua naših poznatih stvaralaca o njihovim sećanjima i pogledima na razvoj nauke i tehnike u našoj sredini. Uspostavljen je kontakt sa kolekcionarima od kojih su mnogi spremni da ustupe svoje zbirke Muzeju, ustanovljene su veze sa tehničkim muzejima u zemlji i inostranstvu. U nizu pomenutih akcija posebno se ističe osnivanje Galerije nauke i tehnike Srpske akademije nauka i umetnosti, koju je osnovalo Predsedništvo SANU i poverilo na staranje Muzeju nauke i tehnike. Ova Galerija, u zgradi Akademije u Knez Mihailovoj ulici, bila bi pandan umetničkoj galeriji na drugom uglu zgrade i predstavljala bi neku vrstu izloga Muzeja nauke i tehnike u najposećenijem delu grada. U ovoj Galeriji smenjivaće se izložbe o najnovijim dostignućima u oblasti nauke i tehnike, kao i izložbe muzeja iz zemlje i inostranstva, izložbe koje prate značajne naučne skupove koji se održavaju u Beogradu, itd. Prva takva izložba nosiće naziv *Čovek i kamen*, a priprema se u saradnji sa Prirodnjačkim muzejom. Izložba treba da pokaže u kakvoj su sprezi bili čovek i kamen kroz istoriju, sa posebnim osvrtom na savremenog čoveka koji oplemenjuje kamen i podržava ga stvarajući nove materijale koje sama priroda nije stvorila. Slediće izložbe posvećene merenju, svetu čula, dostignućima savremene elektronike itd.

Ovakve izložbe bile bi kasnije ugrađene u stalnu postavku Muzeja. Sve pomenute akcije Muzeja kao i ostvarenje njegove osnovne koncepcije ne bi bili mogući bez široke podrške sa raznih strana. Ne radi se, dakle, samo o podršci nadležnih organa i zajednica nego i naučnih instituta, fakulteta, a pre svega privrednih organizacija. Pored Srpske akademije nauka i umetnosti kao inicijatora, Muzej je na osnivačkoj skupštini okupio još šest privrednih organizacija u tri naučna instituta. Ovom broju pridružiće se još čitav niz organizacija da zajednički ponese teret realizacije tog značajnog poduhvata. Za uzvrat, Muzej se obavezuje da deluje kao istoričar i hroničar svojih osnivača, utemeljujući na taj način njihov identitet, što je od velikog značaja za poslovni svet u kome oni deluju.

U odnosu na druge tehničke muzeje u Beogradu i Srbiji, Muzej nauke i tehnike će se truditi da ostvari što tesniju programsku saradnju, ne zalazeći u ona područja koja su ovim muzejima pokrivena.

Međutim, procesu izgradnje ili adaptacije zgrade Muzeja prethodi nalaženje lokacije za muzejski depo. Poznata je činjenica da mnogi muzeji imaju veći prostor za deponovanje objekata koji nisu u stalnoj postavci od samog izložbenog prostora. Do sada, Muzej nauke i tehnike je obezbedio manji depo u zgradi SANU, a u Institutu za kukuruz u Zemun-Polju nešto veći prostor za privremeni smeštaj većih objekata. U toku su pripreme za adaptaciju napuštene električne centrale na Dorćolu u kojoj bi bilo organizovano

Odeljenje elektroprivrede i ugljarstva, na inicijativu organizacija elektroprivrede Srbije, ali i prostor za muzejski depo.

Ukoliko Muzej nauke i tehnike dobije na korišćenje zgradu Železničke stanice, uz adaptaciju i dogradnju na tom prostoru bi se stvorili uslovi i za smeštaj Železničkog muzeja, a u blizini se nalazi i zgrada Muzeja rečnog brodarstva. Na tom prostoru predviđa se i izgradnja nove zgrade Prirodnjačkog muzeja.

Na taj način bi počeo da se ostvaruje koncept kulturnog središta na području ušća Save u Dunav, na ravnom prostoru velikog »savskog amfiteatra«, a Beograd i cela zemlja bi dobili snažan centar za širenje naučno-tehničke kulture.

Primljeno: 4. 12. 1989.

SUMMARY

Establishment of the Museum of Science and Technology in Belgrade

Nevenka Zimonjić

The Museum of Science and Technology in Belgrade was established in October 1989 though the preparations started in the fifties. Some ten years ago a group of members of the Serbian Academy of Sciences and Arts started the initiative to found a modern Museum of Science and Technology whose concern would be the development of ideas in the area of science and technology and the interpretation of the origin and functioning of mechanical devices. The museum has been planned as a show ground for public demonstration and active interaction with visitors. The information system is to secure links with world information centres. The museum is to be based on the principle of concentric circles and it is to use the most recent ways of presentation in its future display. Since 1987 a team of 8 specialists has been employed in museum work as part of the activities of the Institute of Technical Sciences of the Serbian Academy of Sciences and Arts.

STALNE POSTAVKE NA TEMU NOR-a I REVOLUCIJE U VOJVODINI

Mladenko Kumović

Muzej socijalističke revolucije Vojvodine

Novi Sad

ogata, gotovo dvestogodišnja muzejska tradicija u Vojvodini imala je svoj logičan nastavak u novoj Narodnoj Federativnoj Republici Jugoslaviji. Na oslobođenoj teritoriji Vojvodine tokom 1944. a naročito u prvim posleratnim godinama intenzivira se već u ratu započeta akcija stvaranja mreže ustanova kulture i prosvete. Očuvanju ranije stečenog kulturnog blaga posvećena je naročita pažnja u pripremama za ponovno otvaranje do rata postojećih muzeja i osnivanje novih te muzejskih zbirki. U skladu sa tom opštom akcijom u oblasti kulture i muzejske delatnosti proklamovana je i potreba prikupljanja, zaštite i proučavanja materijalnih ostataka iz NOR-a i revolucije kao istorijskih svedočanstava o tom burnom i izuzetno značajnom istorijskom periodu za sve narode i narodnosti u Vojvodini. U akciji su se uključili organi narodne vlasti,

Spomen obeležje Sremski front – detalj stalnog postava

upravo formirane organizacije boraca, te novoosnovani ili obnovljeni muzeji kompleksnog tipa kao što su: Muzej Srema u Sremskoj Mitrovici, narodni muzeji u Vršcu, Pančevu i Kikindi, gradski muzeji u Novom Sadu, Subotici, Somboru i Senti. Ubrzo su prikupljene znatne količine fotografija, dokumenata, proglašenja, letaka te delovi opreme i naoružanja boraca. Materijal je bio smešten i u prostorijama mesnih organa vlasti, što znači neadekvatno. Ubrzo se uvidelo da zbrinjavanje zahteva ne samo odgovarajući prostor nego i stručni tretman, pa je inicirana potreba osnivanja specijalizovane muzejske ustanove koja bi preuzela brigu o već prikupljenom materijalu ali i nastavila posao na prikupljanju, čuvanju, zaštiti i prezentiranju.

Tako je, delimično zahvaljujući sakupljenom materijalu a delimično pod uticajem već osnovanih muzeja revolucije u nekim našim republikama i od ranije postojećih sličnih muzeja u SSSR-u, Narodna skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine rešenjem od 14. maja 1956. osnovala Muzej radničkog pokreta i narodne revolucije Vojvodine.

Ubrzo posle konstituisanja Muzej se angažovao na prikupljanju, naučnoj obradi i čuvanju građe o revolucionarnoj borbi radničke klase i naroda Vojvodine, upoznavanju javnosti s tom građom i saradnji sa sličnim institucijama. O stalnoj postavci tada nije bilo moguće govoriti pošto u zgradi u kojoj je bio smešten nije bilo za to mogućnosti.

Ali su zato odmah po osnivanju otpočele pripreme za gradnju nove namenske zgrade muzeja kojom je trebalo rešiti ne samo pitanje izložbenog prostora nego i adekvatan smeštaj muzealija, radionica, stručnu biblioteku, kancelarije. Za projektovanje je angažovan arhitekta Ivan Vitić iz Zagreba. Gradnja je otpočela 1960. godine, devet godina kasnije zgrada je useljena, a 1972. bila je završena i otvorena stalna postavka Muzeja.

Relativno kratak ali intenzivan i bogat rad na prikupljanju muzejskog materijala i formiranju zbirke te izgradnje nove zgrade Muzeja omogućili su realizaciju stalne postavke. Glavni projektant postavke arhitekta Đuka Kavurić, autor više stalnih i tematskih muzejskih izložbi u muzejima sličnog tipa na širem području Jugoslavije, u saradnji sa kolektivom Muzeja i brojnim spoljnim saradnicima, učesnicima NOR-a i odgovarajućim institucijama, nastojao je da postavkom što vernije prikaže istorijska i revolucionarna zbivanja u Vojvodini od prvih začetaka radničkog pokreta, narodnooslobodilački rat i najnovija zbivanja u Vojvodini. Naravno, vodeći računa o svim specifičnostima mnogonacionalne Vojvodine ali i o povezanosti i uslovljenosti događaja u ovoj pokrajini sa događajima u široj jugoslovenskoj zajednici pa i svetu, istorijskom kontinuitetu te borbe i drugim specifičnostima.

Zahvaljujući širokom krugu saradnika, pre svega istoričara i likovnih umetnika, ali i svom iskustvu na sličnim poslovima, Kavurić je postavljajući izložbu dao jedno potpuno novo, do tada kod nas a i u svetu retko korišćeno rešenje u realizaciji stalnih muzejskih postavki.

Ta specifičnost se ogleda:

- u umetničkom oblikovanju originalnih muzejskih predmeta i njihovom izlaganju u obliku odgovarajućih kompozicija koje simbolišu i ilustruju određene istorijske događaje;
- u velikom broju drugih umetničkih priloga i ilustracija kao i arhitektonskih rešenja s ciljem da se osveži jednodimenzionalnost tzv. papirnatog i fotografskog materijala, što je česta boljka sličnih muzeja;
- u pokušaju da se što raznovrsnijim medijima i sredstvima komunikacije sa muzejskom publikom postigne što bliži kontakt sa posetiocima ali i uveća broj muzealija na stalnoj postavci (filmom, dijafilmovima, auditivnim materijalom);
- odvajanjem trodimenzionalnih predmeta od istorijske priče i postavci tih predmeta u posebnim salama u suterenskom delu gde je prikazano teško i lako naoružanje, partizanske bolnice, štamparije, radionice i baze. Zapravo, osnovni cilj, kada je reč o ovoj posebnosti, bio je da se pokaže specifičnost ratovanja u ravnici gde se pod zemljom u bazama skrivalo oružje, hrana, borci, smeštale štamparije i tehnika.

Tragajući za potpunijom stručnom ocenom ove izložbe u muzejskoj literaturi nismo mogli naći gotovo ni jedan prilog koji govori o postavci neposredno posle njenog otvaranja. Kasnije, u nekim radovima se samo uzgredno pominju neka od rešenja sa ove postavke ali takođe bez ocene o njihovoj uspešnosti. Tako je, iako po mnogo čemu specifična, izložba ostala bez stručne ocene muzejske javnosti.

Istina, postoje određena mišljenja sačuvana u zapisnicima prilikom prvih okupljanja muzejskih stručnjaka iz sličnih muzeja, kao i mišljenja publike koja se brizljivo čuvaju u knjigama utisaka. Ima tu puno pohvala, lepih reči, ali i, kada je reč o muzejskim stručnjacima, ocena da nije trebalo originalne predmete umetnički obrađivati, da nije trebalo materijal razdvajati, da ima prenatrpanosti određenih vrsta materijala i sl.

No bez obzira na to, danas, nakon sedamnaest godina, može se s pravom tvrditi da je izložba imala značajnu vaspitno-obrazovnu misiju i dala pozitivan doprinos razvoju muzejske delatnosti u Vojvodini u različitim segmentima. Posebno, bila je podstrek širenju mreže muzejskih zbirki a i stalnih postavki na temu NOR-a i revolucije u Vojvodini. Stručna ekipa Muzeja je prilikom rada na izložbi stekla ogromno iskustvo koje je kasnije primenjeno u realizaciji drugih, manjih postavki o NOR-u u Vojvodini. Sve propuste i diskutabilna rešenja, kako sa stručno-muzeološkog tako sa sadržajno istorijskog aspekta, treba posmatrati kao normalne i u tom momentu zanemarljive.

Ipak, tokom korišćenja izložbe, a pogotovo u poslednje vreme pod uticajem ne samo razvoja istorijske nauke, novih saznanja, nego i ukupnih društvenih, političkih i drugih promena sazrelo je mišljenje o potrebi dopunjavanja, određenih izmena, pa i kompletne rekonstrukcije delova postavke. Na sagledavanju tih potreba i izradi idejnog projekta već nekoliko godina radi stručna ekipa Muzeja te prikuplja mišljenja kolega iz drugih muzeja u Jugoslaviji pa i šire, kao i istaknutih istoričara, društveno-političkih i kulturnih radnika i odgovarajućih institucija u Vojvodini.

Kolike će i kakve promene biti i kada će se okončati njihova realizacija za sada je nerealan prognozirati. Ali je sigurno da će se učiniti maksimalni napor da do njih dođe, da one u sebe uključe korišćenje najsavremenijih dostignuća muzeološke nauke kao i savremene tehnologije.

Prema idejnom konceptu rekonstrukcije pokušać se da se u jednom segmentu postavke dade mogućnost posetiocima i istraživačima da uz pomoć savremene

informatičke tehnologije mogu koristiti ostali materijal koji nije izložen na postavci, nego se čuva u zbirka Muzeja.

Memorijalni muzeji i zbirke NOR-a i revolucije u Vojvodini i njihove stalne postavke

Osnivanjem muzeja revolucije u nekim našim republikama i pokrajinama završena je prva faza nastanka sasvim nove skupine muzeja u muzejskoj mreži Jugoslavije. Taj period je vremenski trajao do 60-ih godina.

Već u toj fazi, a naročito sedamdesetih i osamdesetih godina, počinje intenzivna izgradnja i otvaranje različitih objekata i institucija posvećenih pojedinim događajima i ličnostima iz NOR-a i revolucije.

Reč je o spomen-obeležjima, spomen-parkovima i drugim memorijalnim celinama i objektima koji u sebe gotovo po pravilu pored ostalih sadržaja* uključuju i stalne muzejske postavke.

U Vojvodini su nastale tri takve celine: Fruška gora, područje Batinske bitke na Dunavu i Spomen-obeležje Sremski front kod Šida.

Sve tri celine imaju prevashodno spomenički karakter ali i izgrađene objekte sa tipičnim muzejskim postavkama.

Na **Fruškoj gori** pored većeg broja spomenika izgrađen je objekat sa memorijalnom izložbom na Rohalj bazama, a u toku je priprema za postavljanje stalne postavke o Fruškoj gori koja će uključivati i deo o događajima na Fruškoj gori tokom NOR-a, u novosagrađenom objektu kod Spomenika revolucije na Irškom Vencu.

Muzej Batinske bitke je otvoren 1981. godine. Projektant objekta je bio arhitekta Miša Berbakov a stalnu postavku je radila stručna ekipa Muzeja socijalističke revolucije Vojvodine uz pomoć spoljnih saradnika. Muzej je zajedno sa Mostom 51. divizije, koji spaja dve obale Dunava, Spomen-domom i Augustinčićevim spomenikom palim crvenoarmejcima jedinstven memorijalni kompleks posvećen velikoj bici.

Sremski front je najmlađe spomen-obeležje otvoreno 1988. godine. U sebe uključuje pored ostalih sadržaja i Muzej sa stalnom postavkom. Postavka je delo stručnjaka Vojnog muzeja iz Beograda a prikazuje početak i tok vojnih operacija vođenih tokom 1944. i 1945. godine na prostoru Srema sa probojem poslednje linije fronta. Fotografije, dokumenta, originalno naoružanje i oprema naših i neprijateljskih jedinica svedoče o teškim i iscrpljujućim borbama na sremskom frontu. Jedinstveno su predstavljena i imena gotovo 15.000 poginulih boraca naših i savezničkih jedinica u svim bitkama. U posebnoj sali uz pomoć skulptorskih rešenja, scenografije, svetlosnih i zvučnih efekata učinjen je pokušaj da se na savremen, simboličan, umetnički način dočara golgota sremskog fronta. Autor rešenja a i ukupne idejne koncepcije Spomen-obeležja je akademski vajar Jovan Soldatović.

Kada je reč o memorijalnim izložbama na temu NOR-a i revolucije moraju se pomenuti i stalne postavke: Muzej štampe narodnooslobodilačkog pokreta Vojvodine, smešten u kući u kojoj je štampan prvi broj lista Slobodna Vojvodina u Novom Satu, gde je rekonstruisana i baza u kojoj je štampan taj list; Robija-škola revolucionara u Sremskoj Mitrovici i Partizanske škole u Vojvodini u Osnovnoj školi »Partizanski učitelj« u Subotiču.

Vredan je pažnje i pokušaj Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture da se otkupe, zaštite i uredne rodne kuće svih narodnih heroja rođenih u Vojvodini. Akcija je tek u začetku, a do sada su otkupljene i uređene samo dve: Janka Čmelika i Svetozara Markovića Toze. U te dve kuće su postavljene i stalne memorijalne postavke.

Muzej Batinske bitke na Dunavu kod Bezdana – izgled zgrade

Pored toga, u poslednjih dvadeset godina u Vojvodini je nastao veći broj malih memorijalnih izložbi u školama, radnim organizacijama, vojničkim klubovima u kasarnama, mesnim zajednicama. One su uglavnom posvećene određenim ličnostima iz NOR-a i revolucije, vojnim jedinicama ili događajima. Neke od njih su rađene i vrlo ambiciozno uz pomoć profesionalnih ustanova i muzejskih stručnjaka, a pre svega Muzeja socijalističke revolucije. Takve su, na primer, stalna postavka o 1. vojvodanskoj brigadi u istoimenoj školi u Novom Sadu, izložba o 14. slovačkoj NOU brigadi u Bačkom Petrovcu, 15. Petefi brigadi u Bačkoj Topoli, te izložbe o narodnom heroju Jovanu Veselinovu Žarku u Kumanima, Žarku Zrenjaninu Uči u Apatinu itd.

Zbirke i stalne postavke na temu NOR-a u muzejima kompleksnog tipa: regionalnim, gradskim i zavičajnim

Napred je rečeno da su se muzeji kompleksnog tipa (obnovljeni ili novoosnovani) odmah posle rata uključili u akciju prikupljanja materijalnih ostataka iz NOR-a u cilju formiranja posebnih zbirki istorijskog materijala i muzealija o tom periodu.

Naročito se u tom poslu angažovao Muzej Srema iz Sremske Mitrovice, gde su inače bili najpovoljniji uslovi za to pošto je Srem bio centar i žarište ustanka u Vojvodini.

Zbirke muzejskog materijala o radničkom pokretu, NOR-u i revoluciji oformljene su i pri ostalim regionalnim muzejima tj. u gradskim muzejima u Somboru i Subotici te narodnim u Pančevu i Zrenjaninu, kao i gradskim i zavičajnim u Kikindi, Vršcu, Bečeju, Senti, Rumi i Muzeju grada Novog Sada. Pri Gradskom muzeju u Bečeju je postavljena u posebnoj zgradi stalna postavka na temu radničkog pokreta i NOB-e »Muzej revolucije«. Istina, gotovo svi ti muzeji imaju ogromne probleme i teškoće sa stalnim postavkama. Većina ima samo privremene i tematske izložbe ili su u fazi dopuna i rekonstrukcija postojećih, ali zbog materijalne neizvesnosti bez preciznih rokova završetka.

Sumirajući rečeno može se zaključiti da je u Vojvodini od rata do danas nastao priličan broj muzejskih postavki na temu radničkog pokreta, narodnooslobodilačke borbe i revolucije. Stožer i nosilac izgradnje mreže tih postavki u većini slučajeva je bio Muzej socijalističke revolucije Vojvodine, i sam nastao u pomenutom periodu. Uložena su znatna društvena sredstva u prikupljanje muzealija, izgradnju objekata i kadrove.

Možda je u svemu bilo ponekad (u nekim slučajevima kad je bilo u pitanju obeležavanje lokalnih događaja muzejskim postavkama) i pretencioznosti. Naročito ako se na sve to gleda danas sa aspekta aktualnih društvenih zbivanja i u kontekstu ulaganja u postavke i muzeje kompleksnog tipa. Ali pogrešno bi bilo da se sada krene u obrnutom smeru i sve što se odnosi na NOR i revoluciju stavlja u drugi plan. Muzejski radnici moraju realno prilaziti ovom problemu i insistirati na još razvijenijoj muzejskoj mreži bez obzira na to o kojem tipu muzeja ili postavke je reč, pri čemu NOR i revolucija ne trebaju da budu povlašteni ni zapostavljeni, kao što to nije trebalo biti ni do sada.

Primljeno: 19. 1. 1990.

* Sa teorijskog stanovišta to nisu klasični muzeji iako neki od njih imaju i svo obležja klasičnog muzeja (npr. Spomen-područje Jasenovac, Muzej II AVNOJ-a, Spomen-park Kragujevac i sl.). Ti kompleksi po pravilu nude vrlo različite sadržaje, multimedijalni prikaz istorijskog događaja, imaju ugostiteljsko-turističku ponudu i vrlo dobre službe organizovanog prihвата posetilaca

SUMMARY

Permanent displays with the theme of the Resistance War and Revolution in Vojvodina

Mladenko Kumović

During the first years after World War II were museums that had closed down during the war reopened and a number of new museums and collections established. The Museum of the Workers' Movement and the People's Revolution in Vojvodina was founded in 1956. Its architectural design was made by Ivan Vitić from Zagreb. The construction began in 1960 to be completed in 1972 when the permanent display opened as well.

The specific features of the display designed by Đuka Kavurić are: artistic composition of museum objects into forms that symbolize or illustrate historical events, a large number of artists' contributions and illustrations, and architectural solutions to brighten the monotony of the paper material, use of audiovisual media with the focus

on war tactics in the plains, where ammunition, food, the printing press etc. had to be hidden under ground.

The museum staff has lately been considering a change and reconstruction of the display.

Museums of the Revolution were founded in the sixties, whereas in the seventies and eighties the activities were extended and various institutions were established, dedicated to the events and personages of the Resistance War and Revolution. Three such units were established in Vojvodina: on Fruška gora, the Museum of the Battle at Batina opened in 1981 and the Memorial of the Srem Front in 1988. Memorial displays were opened in the houses of two World War II heroes. Collections concerning the workers' movement, the resistance war and the revolution were also founded within regional museums.

The central and basic institution for the development of the network of such displays was in most cases the Museum of the Socialist Revolution of Vojvodina.

PRIPREMA NOVOG POSTAVA U VOJVODANSKOME MUZEJU

Jadranka Vinterhalter

vojvodanski muzej u Novom Sadu kompleksnog je tipa, obuhvaća arheološku, etnološku i povijesnu zbirku, te obavlja niz muzejskih djelatnosti: od konzervatorske, obrazovne, bibliotečne, izložbene... do poslova matične muzejske ustanove

za područje SAP Vojvodine. Osnovan je 1947. godine, a iz njega su kasnije izdvojene i formirane kao nove institucije Muzej socijalističke revolucije Vojvodine, Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, Muzej grada Novog Sada, Pozorišni muzej Vojvodine. Usprkos dugogodišnjoj tradiciji i bogatim aktivnostima, Vojvodanski muzej

Vojvodanski muzej, Novi Sad – atrij prije obnove; iz fototeke Vojvodanskog muzeja